

Lezers!

DE TIJDEN ZIJN DUISTER, maar er is licht aan het eind van de tunnel en in Ninove hebben ze de meet van de Omloop al op het asfalt geschilderd.

In de streek Busturialdea bij Gernika, in Baskenland, verrijst een bos – waarover verderop meer.

Eerst iets anders. Tiesj Benoot tegen Nando Boers: ‘Zolang je niet dood neervalt, kun je altijd sneller.’ Een duidelijk criterium, behalve dan wanneer je Nathan van Hooydonck heet; die moest stoppen omdat hij anders het risico liep dood van zijn fiets te vallen. Sam Oomen schreef zijn voormalige ploeggenoot een brief die je in het harde profmilieu niet direct zou verwachten. Bestaan empathie en echte vriendschap dan toch, tussen de wielen?

Ruurd Edens dook diep in de tragische geschiedenis van Jan van Hout en Frans Slaats, Brabantse baanrenners met één gemeenschappelijke obsessie: het werelduurrecord. Slaats zat tijdens wo II in ballingschap in Argentinië, Van Hout kwam om het leven in het concentratiekamp Neuengamme. Nog een geobsedeerde: de Fransman José Meiffret. Erik Brouwers schreef het verhaal van de man die achter het snelheidsrecord op de fiets aanjoeg alsof het een geliefde was, rust vond in een klooster, maar uiteindelijk toch weer op zoek ging naar de grens.

Wiep Idzenga reconstrueerde de Omloop Het Nieuwsblad van 2015. Met drie man in een kopgroep van vier kon Patrick Lefeveres Etixx-Quick-Step die koers niet verliezen. Maar Ian Stannard van Sky zag niettemin mogelijkheden en in zijn ploegleiderswagen zat Servais Knaven, die Tom Boonen nog kende van vroeger.

Jumbo-Visma won het afgelopen seizoen tamelijk veel. Maar was het team van Plugge daarmee ook de sterkste formatie van 2023? De realistische romanticus Thomas Sijtsma en statisticus en datagoeroe Sam Planting nemen geen genoegen met kletsboek en eisen feiten.

Mark de Bruijn is een romanticus pur sang: hij schreef een kleine filosofie van het gravelen, ‘de onverharde weg naar verlichting’. Marlijn de Vries zocht verlichting met Floortje Mackay, ooit het zonnekind van het vrouwenpeloton, die zichzelf langzaam kwijtraakte en zich nu, bij het Spaanse Movistar, opnieuw aan het uitvinden is.

Edwin Winkels ging naar Gernika, de woonplaats van Pello Bilbao, etappewinnaar in de laatste Tour en bij Bahrain ploeggenoot van Gino Mäder, de Zwitser die in juni verongelukte in eigen land. Mäder was een betrokken mens, die aandacht had voor de wereld buiten het wielrennen. Bilbao besloot ter nagedachtenis aan Mäder geld in te gaan zamelen voor de aanleg van een bos bij Gernika, Gino’s bos. Er moet nog veel gebeuren, zag Edwin. ‘Er staat een verlaten kapelletje, in ruïneuze staat, op de onverharde toegangsweg. Een afgelegen woning. Een plukje bomen, de rest eromheen is weggekapt. Talloze gebroken stammen liggen op de natte grond. De wolken dreigen met meer regen.’

Ook hier geldt: houd moed! ‘Ver weg hoor ik al de wilde roedel ratelende derailleurs,’ schrijft huisdichter Willie Verheghe.

En zo is het. Veel plezier met dit nummer!

Nando Boers, John Kroon,
Mart Smeets en Bert Wagendorp

In dit nummer

10

EDWIN WINKELS

'BRAVO! EINDELIJK! BRAVO VOOR DE ANDERE BOOM VAN GERNIKA!'

Pello Bilbao handelde in de geest van Gino Mäder

48

MARK DE BRUIJN

GRAVEL, DE ONVERHARDE WEG NAAR VERLICHTING

Een opkomend fenomeen, bezig aan
een groeisprint

28

SAM OOMEN

BRIEF AAN NATHAN VAN HOOYDONCK

'Er is een kameraadschap ontstaan
die ik voor altijd koester'

58

MARIJN DE VRIES

FLOORTJE WIL WEER FLOORTJE WORDEN

Floortje Mackaij tankt zelfvertrouwen bij Movistar
en hoopt op wind en regen

34

THOMAS SIJTSMA
EN SAM PLANTING

IS JUMBO-VISMA HET BESTE TEAM UIT DE GESCHIEDENIS?

Het gelijk van Richard Plugge – of het ongelijk

66

WIEP IDZENGA

EVERY PICTURE TELLS A STORY (44)

Omloop Het Nieuwsblad 2014: Quick-Step
tegen Stannard, drie tegen één

88

RUURD EDENS

**JAN VAN HOUT EN FRANS SLAATS
EN HUN JACHT OP HET
WERELDUURRECORD**

Honger naar succes in crisistijd

108

WILLIE VERHEGGHE

**EEN TERUGBLIK ...
OP NAAR 2024**

'Ver weg hoor ik al de wilde roedel ratelende
derailleurs van het nieuwe seizoen...'

112

ERIK BROUWER

**DE MONNIK VAN HET
SNELHEIDSRECORD**

José Meiffret zette zijn leven op het spel
voor een obsessie

126

BRIGADIER KODAK

WIELRENNEN ALS NIEMAND KIJKT

In de woestijn, over besneeuwde bergen

132

NANDO BOERS

**BEROEP WIELRENNER
DEEL 45: TIESJ BENOOT**

'Ik voel me bevoorrecht dat ik voor mijn werk
op de fiets mag zitten'

147

EN VERDER

**TEKENING TILLI: JEFFREY HOOGLAND
COLUMN KARSTEN KROON
LETTERKNECHT
AUTEURS BIOGRAFIEËN**

A photograph of a winding asphalt road in a forest. The trees have autumn foliage in shades of green, yellow, and orange. The road curves to the right, and there is a black and white chevron sign on the right side. The text is overlaid on the image.

‘BRAVO! EINDELIJK! BRAVO

**VOOR DE ANDERE BOOM
VAN GERNIKA!’**

– door –
EDWIN WINKELS

Pello Bilbao stopte in de afgelopen Tour de France elke dag een euro per renner die in de etappe achter hem was gefinisht in een potje. Zo wilde hij het ‘bos van Gino’ realiseren. Dat was oorspronkelijk een idee van zijn teamgenoot Gino Mäder. Deze Zwitser verongelukte in een afdaling twee weken voor de Tour waarin Bilbao het bos bijeen koerste. Hij vertelt onder meer daarover in een Baskisch café.

DE REGEN KLETST ziedend op het asfalt. Op het wegdek van de Alto de Gerekiz, een puist van nog geen tweehonderd meter hoog, lopen stroompjes water van links naar rechts, vanuit de hooggelegen bossen richting de stokoude vangrail, gemaakt van steen en deels bedekt met mos. Achter de vangrail gaan de bossen verder de diepte in.

Het is einde middag, eind november, en de duisternis is zoals altijd vroeg ingetreden. Uit de schemer duikt een onbekende wielrenner op, zonder licht. Net iets te laat thuis; hopelijk moet hij naar Mungia, nog maar enkele kilometers te gaan.

Verrast door het weer kan hij niet geweest zijn, want dit is hartje Baskenland. Regen, waar en wanneer dan ook. Kan het op de ene top plenzen, in de andere vallei schijnt de zon. Krijgt het ene dorp in een jaar 1000 millimeter neerslag te verwerken, het andere, niet ver ervandaan, kan op 1500 uitkomen. Aanzienlijk meer dan het Nederlandse gemiddelde.

Baskenland is nat. Maar dat is geen reden om niet op de fiets te stappen. Misschien doet Pello Bilbao dit keer een iets korter ritje, zegt hij de volgende ochtend – afhankelijk van hoe hevig de regen zal zijn die is voorspeld. Boven het achterwiel van zijn Merida Scultura heeft hij een spatbord gemonteerd. En nee, hij was het niet, die donkere fietser van de dag ervoor. Hij traint 's morgens. 's Middags werkt zijn vrouw op een school en zorgt hij voor hun dochter Martina, die nog geen anderhalf jaar is.

Er zijn mannen die zeggen dat ze minder roekeloos met de auto

zijn gaan rijden sinds ze vader zijn geworden. ‘Als je 21 bent heb je minder besef van risico dan wanneer je wat ouder bent,’ zegt Pello Bilbao. ‘Je doet meer gekke dingen, inhalen of plots een kruising oversteken terwijl er gewoon ander verkeer is.’

Pello is 33, al heeft hij een jeugdiger oogopslag. Op 15 juni vloog hij, zestig kilo mens plus zeven kilo fiets, met zo’n honderd kilometer per uur door de overwegend flauwe bochten van de afdaling van de Zwitserse Albulapass, in gezelschap van Wilco Kelderman en Felix Gall.

‘Afdalen is een ingecalculeerd risico,’ zegt Bilbao. ‘Ik kende de afdaling al van een andere keer, en had hem bovendien de dag tevoren nog eens bekeken op een video die door de ploeg was gemaakt. En als je alleen bent, of zoals wij daar met z’n drieën, is het iets veiliger dan met een grotere groep, want je bent vaak afhankelijk van die anderen, zij kunnen een fout begaan die ook grote gevolgen voor jou kan hebben. Altijd moet je op die mannen voor je blijven letten. En nee, op zo’n moment denk ik niet aan mijn dochter, moet je ook niet doen.’

Hij wil niet afremmen als het niet nodig is. ‘Misschien dat ik op andere momenten, als het niet zo belangrijk is, iets eerder in de remmen knijp sinds ik een dochter heb, maar ik neem mijn vak heel serieus, en daar hoort bij dat je af en toe met hoge snelheden een berg af moet, dat je risico’s moet nemen. Emoties moet je uitbannen. Ook aan het einde van een rit, wanneer je in de positie bent om te winnen.’

Hij weet er alles van. Risico, afdaling, winnen, emoties. Woorden die boven het gesprek hangen, maar het is nog niet het moment ze in de mond te nemen en op tafel te laten neerdalen. Nou, voorzichtig even proberen. Het gaat over het inplannen van een afdaling vlak voor het einde van een etappe, je naar beneden storten op zoek naar de dagzege of tijdwinst. Of de organisatoren daar niet hun verantwoordelijkheid moeten nemen, in dienst van meer veiligheid.

In Bilbao’s ‘eigen’ Ronde, die van het Baskenland, de *Itzulia*, was er in april zo’n rit. De tweede etappe eindigde in een linke afdaling, gevolgd door smalle bochten richting finish in Leitzia. Nederlander Ido Schelling was de meest onbevreesde van het peloton en won. Maar die zei ook: ‘Die laatste afdaling kon gewoon niet. Ongelooflijk dat de uci dit heeft goedgekeurd. Het was echt té gevaarlijk.’

Wielrennen is gewoon een vak met risico’s, en uiteindelijk accepteren alle renners het toch maar. Hij knikt. ‘Weet je, de training is vaak gevaarlijker dan de koers.’

Michele Scarponi, 37 jaar, overleed op 22 april 2017. Overreden door een bestelbus bij zijn woonplaats Filottrano. Een dag later stond Pello Bilbao vooraan bij de start van Luik-Bastenaken-Luik, een intense minuut stilte, te midden van huilende ploeggenoten van Astana. Het was zijn eerste jaar bij de Kazachse ploeg, Bilbao zou in de Giro een van de knechten zijn van kopman Scarponi.

‘In Italië rijden ze echt als gekken. De Giro is een mooie koers, je bent er vrijer dan in de Tour, het is lossier, ik hou ervan. Maar trainen daar is rampzalig, de automobilisten zijn knettergek, je bent je leven geen moment zeker. Wat dat betreft ben ik blij dat ik hier woon. In heel Spanje, en zeker ook in het Baskenland, is het respect voor de fietsers op de weg groot, bijna iedereen haalt je met een grote boog in.’

Volgens de Spaanse verkeerswet is het verplicht een fietser op minimaal anderhalve meter afstand te passeren – overall in het land staan langs de bij wielrenners populaire wegen borden die daaraan herinneren. Bilbao: ‘Zeker hier is dat belangrijk, want ik train op vrij smalle wegen, zonder vluchtstrook. Enkele zijn ook erg druk, maar ik weet natuurlijk waar ik de rustige weggetjes moet zoeken – en daar zijn er zo veel van.’

Zo meteen duikt hij weer het landschap in dat hij op zijn duimpje kent. Een paar kilometer buiten Gernika verlaat hij de drukke hoofdweg die van de snelweg naar de kust loopt. De verwachte regen is nog niet gekomen, maar Pello Bilbao toont geen haast om dan nu al de weg op te gaan. In zijn wieleroefuit komt hij om negen uur aan tafel zitten, een *café con leche* voor zich – hij heeft thuis ontbeten. Zijn fiets staat tegen het raam van de ruime bar aan de zuidrand van Gernika, dichtbij zijn woning in een moderne, wat saaie wijk van flatgebouwen.

Weinig dingen zijn echt oud in het Baskische stadje. Op 26 april 1937 werd negentig procent van de gebouwen vernietigd door een bombardement van de Duitse Luftwaffe en de Italiaanse luchtmacht; Hitler en Mussolini steunden de opstandige generaal Franco in zijn bloedige strijd om de Spaanse regering omver te werpen, het fascisme te laten zegevieren en van Spanje een dictatuur onder zijn leiding te maken.

Op een regenachtige novemberavond in 2023 zijn de straten in Gernika schaars verlicht. Vanuit de hoofdstraat die het stadje met 17 duizend inwoners van noord naar zuid doorkruist, is in een van de zijstraten een fel licht te zien, witter dan wit, het schreeuwt je vanaf een meter of hon-

Pelle Bilbao na zijn overwinning in de tiende etappe van de Tour in 2023. Foto Cor Vos

derd al luid toe. Hoe dichterbij je nadert, hoe luider die schreeuw wordt, ook al blijft het stil op straat. Een schreeuw die op de verlichte muur in zwart, wit en grijstinten verschillende malen wordt uitgebeeld.

Links kermt een vrouw hemelgerend om de dood van het kind dat ze in haar armen heeft, helemaal rechts sterft een andere vrouw een vreselijke dood in het vuur. Tussen hen in de chaos, de verbijstering, maar ook de gelatenheid. Een paard lijdt zichtbaar, getroffen door een lans in het verwrongen lichaam. Een stier staat er wat verwaasd bij, apathisch. Tussen hen in een bijna onzichtbare vogel die, net als de vrouwen, kijkt naar de hemel; het zou een gemankeerde vredesduif moeten voorstellen.

Een gloeilamp geeft licht, maar is tegelijk een machtig oog dat de verwoesting aanschouwt. Een vrouw verlicht de hele scène met een olielamp, een andere, manke vrouw grijpt naar haar gekwetste been. Op de grond een man, in stukken, gekruisigd, de armen vol snijwonden.

Als een razende Picasso het bombardement op Gernika (Guernica is de Spaanse schrijfwijze) niet in zijn beroemdste schilderij – dat in Madrid hangt maar in het stadje zelf een nog aangrijpendere reproductie op een muur kreeg – had vereeuwigd, was die vreselijke dag ongetwijfeld niet zo bekend geworden. De tussen de driehonderd en zestienhonderd doden die toen vielen, zouden er te weinig zijn geweest voor een plek in de wereldgeschiedenis.